

Efter retsplejelovens § 1015, stk. 2, kan de nævnte personer for andre pligtovertrædelser under sagen på lignende måde straffes, når sagen findes klar og højere straf end bøder ikke findes at være forskyldt. Det er antaget i retspraksis, at bestemmelsen alene er af processuel karakter og ikke indeholder en selvstændig straffehjemmel. Bestemmelsen indeholder således kun hjemmel for retten til på samme måde som efter § 1015, stk. 1, straks at pålægge en rettergangsbøde for en pligtovertrædelse, der ifølge særlig hjemmel er strafbar.

Retsplejelovens § 1016 indeholder kæreregler mv. for afgørelser om straf, som træffes i medfør af retsplejelovens § 1015.

Indtil den 1. juli 2005 fandtes der endvidere i retsplejelovens kapitel 30 om sagsomkostninger i civile sager hjemmel til at pålægge rettergangsbøder for urimelige sagsanlæg mv. Disse bestemmelser (dengang retsplejelovens §§ 324-327) blev ophævet ved lov nr. 554 af 24. juni 2005 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Sagsomkostninger, retshjælp og fri proces). Lovændringen bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III.

4.2. Lovforslagets udformning

Reglerne om rettergangsbøder giver som nævnt ovenfor mulighed for straks at idømme bødestraf, uden at der forinden er rejst tiltale af anklagemyndigheden, og uden at den pågældende har krav på at udtale sig før afgørelsen.

Retsplejerådet anfører som en del af begrundelsen for at foreslå reglerne om rettergangsbøder for urimelige sagsanlæg mv. i civile sager ophævet, at rådet generelt finder det betænkeligt, at egentlig straf pålægges umiddelbart ved dom, uden at der foreligger en anklage, og uden at den pågældende har krav på at udtale sig om spørgsmålet, før afgørelsen træffes, jf. betænkning nr. 1436/2004, side 492, og betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I, side 283. Retsplejerådet anfører endvidere, at de samme generelle betænkeligheder gør sig gældende med hensyn til straf efter retsplejelovens § 151, stk. 2, og § 1015.

Efter det, der er oplyst for Justitsministeriet, anvendes reglerne om rettergangsbøder i retsplejelovens § 151, stk. 2, og § 1015 i dag i praksis i meget begrænset omfang.

I Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15. december 2005 (sagen *Kyprianou mod Cypern*, sagsnr. 73797/01) fastslog domstolen, at en cypriotisk domstol, som i forbindelse med en straffesag havde idømt den tiltaltes forsvarsadvokat en straf på

fem dages fængsel for at have udvist foragt for retten, ikke opfyldte kravet om upartiskhed efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6. Menneskerettighedsdomstolen lagde bl.a. vægt på, at de samme dommere, som havde været mål for den af forsvarsadvokaten udviste foragt, havde rejst tiltale, taget stilling til skyldspørgsmålet og pålagt forsvarsadvokaten en straf. Menneskerettighedsdomstolen fastslog, at en sådan sammenblanding af rollerne som forurettet, vidne, anklager og dommer i sig selv gav anledning til en objektiv begrundet frygt for, at den cypriotiske domstol ikke var upartisk, og at sagen var behandlet i strid med princippet om, at ingen skal være dommer i sin egen sag.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at de to tilbageværende bestemmelser om rettergangsbøder i retsplejelovens § 151, stk. 2, og § 1015 bør ophæves.

Formålet med retsplejelovens § 151, stk. 2, er som nævnt ovenfor navnlig at sikre den fornødne ro og orden under afholdelse af retsmøder og at værne om rettens autoritet. Efter Justitsministeriets opfattelse vil disse hensyn fuldt ud kunne varetages ved rettens almindelige retsledelse i retsmøder og ved muligheden for ligesom i dag at fjerne personer, som ikke følger rettens henstillinger mv. Støgende adfærd mv. i retslokalen, som er egnet til at forstyrre den offentlige orden, kan straffes efter § 3 i bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005 om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv., samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger. Endvidere kan uberettiget undladelse af at forlade rettens område efter at være opfordret til det straffes efter straffelovens § 264, stk. 1, nr. 2, og efter omstændighederne vil fornærmelse mv. af retten kunne straffes efter straffelovens § 121. Justitsministeriet finder på denne baggrund ikke behov eller grundlag for at ændre retsplejelovens § 151, stk. 2, om rettergangsbøder til en sædvanlig straffebestemmelse, hvor eventuel domfældelse sker på grundlag af anklagemyndighedens tiltalerejsning.

De forhold, der er nævnt i retsplejelovens § 1015, vil fremover i givet fald skulle vurderes dels af anklagemyndigheden, som har beskikket den pågældende anklager til den enkelte sag, dels i medfør af reglerne om disciplinærsager for advokater, jf. retsplejelovens kapitel 15 b. Endvidere vil straffelovens regler om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv mv. efter omstændighederne kunne anvendes.

I forbindelse med høringen over et udkast til lovforslag er der peget på, at det også kunne overvejes at ophæve muligheden for at idømme bøder til domsmænd og nævninger, der udebliver uden lovligt forfald mv.,